

6. Українські артефакти як об'єкти туристичного тяління

Вероніка Бондар, Дарія Басюк

Національний університет харчових технологій

Вступ. Розрізняють декілька видів артефактів. Артефакт це явище, процес, предмет, властивість предмету або процесу, поява якого в природних умовах за звичайних обставин неможлива або маловірогідна. Поява артефакту є ознакою цілеспрямованого втручання в природний процес або наявність певних неврахованих чинників. Найбільш цікавим артефактом для туристів є саме місця містики, тобто артефакти культурно-історичної психології. Є декілька видів артефактів:

В експериментальній психології — дані, породжені методикою вивчення процесу і насправді йому не властиві.

У кримінальній психології — штучно викликувані (наприклад, з метою симуляції) процеси і стани.

У культурно-історичній психології — штучний засіб діяльності: знаряддя і знаки (у тому числі слово, символ тощо)

Прикладами артефактів культурно-історичної психології є:

Долина привидів неподалік Алушти. Вчені стверджують, що очевидці надприродних явищ, які тут регулярно відбуваються, стають жертвами галюцинацій. Долина привидів – це класична аномальна зона, де спостерігаються потужні викиди енергії. Саме тому південний схил Демерджі став справжнім місцем паломництва екстрасенсів та численних адептів різних містичних учень з усієї Східної Європи.

Ставка Гітлера «Вервольф» на Вінниччині. Дослідники паранормального попереджають: вінницька ставка Гітлера є надзвичайно небезпечним місцем, оскільки випромінює смертельну ауру.

Домініканський собор у Львові. Домініканський собор, що височіє у середмісті мальовничого Львова, котрий, як і кожне поважне старовинне європейське місто, може похвалитися не лише історичними пам'ятками, а численними гостями з потойбіччя.

Лімова балка у Криму. У наш час Алімова балка користується неабиякою популярністю серед прибічників різних езотеричних вчень. Екстрасенси стверджують, що ущелина є місцем скупчення потужної енергії, котра може як піти на користь, так і зашкодити непідготовленій людині.

Камінне село на Житомирщині. Цікаво, що ця заглибина у будь-яку пору року лишається теплою. Подейкують, що потужна енергетика, яку випромінює цей слід, здатна цілоти безліч хвороб, а бажання, загадане тут, неодмінно справджується.

Ужгородський замок. Приблизно з середини минулого століття Ужгородом поповзли чутки, що у місячні ночі подвір'ям замку блукає привид. Нічна сторожа неодноразово бачила біду жіночу постать. Ті з охоронців, хто наважувався наблизитися до неї, із жахом виявляли, що фігура ця цілковито прозора. Кажуть, що примара є духом доньки одного з комендантів замку.

Кам'яна Могила під Мелітополем. Наявність тут надпотужного енергетичного поля підтверджують численні електроприлади. Відеоапаратура часто виходить з ладу та навіть інколи сама по собі вмикається та вимикається. І все це – лише десята частка тих загадок, яких є у таємничій Кам'яній Могилі.

Підгорецький замок. Підгорецький замок, що може похвалитися не лише високою естетичною цінністю, а й своїми потойбічними мешканцями. Історії про привидів Підгорецького замку побутують вже не одну сотню років. Проте наукове підтвердження існування паранормального у стінах та околицях палацу вдалося дістати лиш нещодавно.

Матеріали дослідження: на прикладі Лисої Гори у Києві я хочу довести актуальність захисту артефактів на території України.

Для доведення актуальності захисту даного артефакту я використала метод спостереження. Мені було досить легко використати саме цей метод через те, що я живу біля Лисої Гори. Коротко розповім що це за місце. Є давня слов'янська легенда, згідно з якою землю оперізує змія, що кусає себе за хвіст. Місце, де вона себе кусає, це і Лиса гора. Ще здавна тут був язичницький жертовник та капище. У середині XIX століття ці землі викупила міська влада, а 1872-го року було розпочато будівництво Лисогірського форту. Наприкінці XIX століття Лисогірський форт перетворюється на гарнізонну в'язницю, у якій страчували державних злочинців. З початку 1980-х гора має статус природного парку. Щоправда, парк цей через певні обставини є найменш відвідуваною лісопарковою зоною столиці. Обачні кияни бояться заходити у густий і темний ліс. І небезпідставно. Ті, хто наважилися на прогулянку Лисою горою, стверджують, що відчують тут неабиякий дисконфорт: весь час вмикається, що з густих паркових хащ за ними пильно стежать десятки очей. Крім того, військові історики стверджують, що неодноразово стикалися з рапортами німецьких солдатів, у яких ті описували свої зустрічі на горі з незвичайними та паранормальними явищами. Також серед вояків траплялися випадки божевілля та самогубств. Словом, зловісна Лиса гора цілком підтверджує свою лиху репутацію... Але все ж таки найсміливіші відвідують це місце..

За останні 5 років стан парку значно погіршився. З кожним роком у цій лісопарковій зоні з'являється все більше сміття через гуляння місцевої молоді, а також бомжів. Багато людей, які хотіли б відвідати Лису гору, не йдуть туди тільки через те, що можуть зустріти нетверезих парубків або навіть наркоманів. Це лякає більше ніж старі легенди. Тож через те, що міська влада ігнорує багаточисленні скарги, містичний артефакт занедбав і втратив свою цікавість серед туристів. Завдяки опитуванню, я з'ясувала, що 7 з 10 опитуваних люблять містику та паранормальні явища, і були зацікавлені містичними артефактами Києва та України загалом.

Висновки: Я вважаю, що слід відновити попередній стан природного парку і організувати екскурсії не тільки на Лису гору, але й до інших не менш містичних місць України. Тож я виступаю за захист та відновлення старовинних замків з привидами та містичних парків. Це надасть туристам більше вибору серед екскурсій, а країні підвищення прибутків від туристичної сфери.

Література:

1. Енциклопедія Києва
2. Енциклопедичний довідник. Голосіїв-Інформ
3. Лиса гора — урочище в плині часу. Комплексна історико-природничка монографія
4. Лиса гора. Дівоча
5. Фонтаній Катерина, Камінський Володимир, Недопітанська Юлія, Афанасієнко Олена: Містика Києва: священні вулиці, небезпечні схили та домашні привиди.